

VLAAMSE RAAD

ZITTING 1994-1995

15 DECEMBER 1994

VOORSTEL VAN DECREET

– van de heer V. Anciaux C.S. –

**houdende instelling van een ombudsman voor de slachtoffers
van oorlogen en getroffen en van de repressie en de epuratie**

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

De werkgroep binnen de Vlaamse Raad, belast met het opmaken van een inventaris van de sociale en menselijke gevolgen voor de slachtoffers van de oorlog, met name ook van de Spaanse Burgeroorlog en voor de getroffen en van de repressie- en epuratielwetgeving, bracht verslag uit in november 1984. Dit verslag staat bekend als het rapport Bourgeois-Temmerman.

Vijftig jaar na de bevrijding vroeg de Vlaamse regering, bij beslissing van 2 maart 1994, aan de Vlaamse Raad een werkgroep ad hoc op te richten om het rapport Bourgeois-Temmerman te actualiseren. Om de asociale en inhumane gevolgen van de repressie en epuratie weg te werken, is het echter nodig eindelijk in een sfeer van verzoening en verdraagzaamheid te zoeken naar concrete maatregelen of oplossingen. De actualisering van het rapport Bourgeois-Temmerman volstaat niet.

Door het aanstellen van een ombudsman of -vrouw inzake het wegwerken van de individuele gevolgen van de repressie- en epuratiemaatregelen, kan uitstel worden vermeden en wordt onrechtstreeks ook het rapport Bourgeois-Temmerman geactualiseerd.

Binnen een maximale aanwending van de bevoegdheden van de Vlaamse Raad, moet de aanstelling van de ombudsman bij het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap in de mogelijkheid voorzien over elk individueel repressie- en epuratedossier volledige informatie op te vragen.

In een geest van openbaarheid moet de wisselwerking tussen ombudsman en de belanghebbende resulteren in effectieve en concrete oplossingen, door het formuleren van voorstellen aan de Vlaamse regering.

De ombudsman beslist eveneens 'over een tegemoetkoming. Deze tegemoetkoming wordt ingesteld omdat, door de grillen van het toeval, de blijvende gevolgen van de repressie meestal zwaarder wegen voor de minderjarigen op het ogenblik van de feiten dan voor de toenmalige volwassenen.

Wie meerderjarig was bij zijn veroordeling, had meestal reeds gewerkt voor de oorlog en geniet vandaag vaak van een volledig pensioen omdat hij of zij geniet van de bonificatie van de oorlogsjaren en daardoor de ontbrekende naoorlogse jaren kan compenseren. Wie minderjarig was op het ogenblik van de feiten, kan geen vooroorlogse tewerkstelling bewijzen, geniet dus ook niet van de bonificatie van de oorlogsjaren en verliest ten gevolge van de repressie een aantal pensioenjaren.

In elke categorie van repressie-getroffenen speelde het blinde toeval of de willekeur bovendien een grote rol bij de opbouw van de pensioenloopbaan : de veroordeelden konden zelf niet beslissen of zij binnen of buiten de muren van de gevangenis zouden werken. Wie binnen de muren werkte, had geen recht op pensioenbijdragen, wie buiten werkte, had theoretisch wel recht op de sociale wetten.

Wie extra muros door een privéfirma tewerkgesteld was, ontvangt daarvoor nu een pensioen, op voorwaarde evenwel dat de Belgische Staat de pensioenbijdragen doorstortte : dat is bij sommigen gebeurd, bij anderen niet. Indien men extra muros door de Belgische Staat tewerkgesteld was, ontvangt men daarvoor geen pensioen ; maar vanaf een bepaald moment betaalde de Belgische Staat wel pensioenbijdragen : hier speelt dus niet zozeer de tewerkstelling, maar de datum van tewerkstelling een rol.

Er bestond een groot verschil in bestraffing naargelang de plaats en het tijdstip waarop de verdachten werden veroordeeld. Uit wat voorafgaat, blijkt dat er ten gevolge van de repressie ook een grote sociale ongelijkheid ontstond, waarvan hoofdzakelijk de minderjarige delinquenten het slachtoffer zijn geworden. Een tegemoetkoming zou die ongelijkheid gedeeltelijk kunnen wegwerken.

Ook uit het rapport Bourgeois-Temmerman blijkt overduidelijk dat de pensioensituatie als een van de belangrijkste blijvende sociale gevolgen van de repressie en de epuratie moet worden geschouwd. De internering van de verdachten tijdens de nasleep van de oorlogsgebeurtenissen, ook al werden zij niet veroordeeld, werd gevolgd door een periode van non-activiteit, ambtsonderbreking en zelfs uitsluiting van bepaalde beroepsactiviteiten. Men kan spreken van een cumulatieve veroordeling die veertig jaar na de feiten tot uiting komt.

Artikel 5, § 1, II, 2°, b, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, gewijzigd bij de bijzondere wetten van 8 augustus 1988 en 16 juli 1993, geeft de Vlaamse Gemeenschap de bevoegdheid wat de bijstand aan personen betreft inzake het algemene beleid inzake maatschappelijk welzijn, en maakt bijgevolg deze tegemoetkoming mogelijk. Bovendien voorziet de begroting 1995 van de Vlaamse Gemeenschap in een bedrag van 10 miljoen frank voor allerlei uitgaven in verband met de wegwerking van de sociale en menselijke gevolgen voor de slachtoffers van de oorlog met name ook de Spaanse Burgeroorlog en voor de getroffen van de repressie (organisatieafdeling 41, programma 70, basisallocatie 3327).

Deze tegemoetkoming wordt toegekend aan iedere Belg die behoort tot de Vlaamse Gemeenschap en een bijzonder financieel nadeel (dat niet reeds anders vergoed wordt) ondervindt dat het gevolg is van wettelijke en reglementaire maatregelen, bestuurlijke of rechterlijke beslissingen die onmiddellijk in verband staan met een bewezen of vermoede betrokkenheid bij de Spaanse Burgeroorlog of de Tweede Wereldoorlog. Hiermee wordt uitdrukkelijk de doelgroep geïdënteerd van mensen die tot op de dag van vandaag financieel benadeeld zijn door de gevolgen van deze oorlogen en hiervan ook nog werkelijk de gevolgen ondervinden.

De tegemoetkoming is gelijk aan de omvang van het bijzonder nadeel, doch met een maximum van 10.000 frank per maand, en wordt op aanvraag van de rechthebbende rechtstreeks bij de ombudsman of via het OCMW toegekend, maar kan door de ombudsman worden herzien of ingetrokken.

Tegen de beslissing van de ombudsman kan de bevoegde minister of de rechthebbende beroep aantekenen bij een beroepscommissie. Tegen de beslissing van de beroepscommissie is het gewone beroep bij de Raad van State mogelijk.

Om de ombudsman maximaal te beschermen, is zijn ambt onverenigbaar met andere ambten, mandaten of opdrachten. De ombudsman is volledig onafhankelijk, gehouden tot het beroepsgeheim en strikt neutraal. De ombudsman wordt bij het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap aangesteld door de Vlaamse regering voor een hernieuwbare termijn van vijf jaar.

Gelet op de boodschap van Koning Albert II, die de politieke gezagsdragers ertoe oproep om maatregelen te bestuderen die kunnen bijdragen tot de verzoening tussen alle burgers, willen wij in dezelfde zin voor openheid en in het volle respect voor ieders mening met dit initiatief daartoe een fundamentele bijdrage leveren.

V. ANCIAUX

VOORSTEL VAN DECREET

HOOFDSTUK 1

Algemene bepaling

Artikel 1

Dit decreet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 128 van de Grondwet.

HOOFDSTUK II

Ombudsman

Artikel 2

In het kader van de verzoening tussen alle burgers wordt door de Vlaamse regering een ombudsman aangesteld bij het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap.

De aanstelling geldt voor een hernieuwbare termijn van vijf jaar.

Artikel 3

§ 1. De ombudsman heeft de opdracht de slachtoffers van de repressie- en epuratiemaatregelen in een correcte en begrijpelijke taal voor te lichten over het gevoerde beleid en over specifieke beslissingen die op hen betrekking hebben.

§ 2. De ombudsman heeft de opdracht de tegemoetkoming, bedoeld in hoofdstuk III, toe te kennen, te herzien of in te trekken.

Artikel 4

Iedere natuurlijke persoon of rechtspersoon heeft het recht om de ombudsman vrij en kosteloos te raadplegen.

De ombudsman registreert en analyseert nauwgezet de vragen en suggesties. Hij formuleert voorstellen aan de Vlaamse regering om de asociale en inhumane gevolgen van repressie en epuratie weg te werken, in het kader van een maximale aanwending van haar bevoegdheid.

Artikel 5

Om zijn taken te kunnen vervullen, heeft de ombudsman het recht alle onderzoeksmaatregelen te nemen die hem gepast lijken, en alle nuttige documentatie op te vragen of er inzage van te nemen op de plaats waar ze normaal wordt bewaard.

Hij kan daartoe bij de diensten en instellingen van de Vlaamse Gemeenschap alle nodige inlichtingen opvragen. De diensten en instellingen van de Vlaamse Gemeenschap zijn ertoe gehouden de gevraagde inlichtingen te verschaffen.

Artikel 6

Elk jaar publiceert de ombudsman een jaarverslag over zijn activiteiten. Dit verslag bevat tevens de nodige aanbevelingen.

De ombudsman deelt zijn verslag mee aan de Vlaamse regering. De Vlaamse regering geeft de Vlaamse Raad kennis van elk verslag.

Artikel 7

Het ambt van ombudsman is onverenigbaar met andere ambten, mandaten of opdrachten.

Artikel 8

De ambtenaar die tot ombudsman wordt aangesteld, wordt, na het beëindigen van de ambtstermijn als ombudsman, in zijn administratieve betrekking weer opgenomen. Hij behoudt zijn administratieve en geldelijke anciënniteit en zijn aanspraken op bevordering.

Artikel 9

De ombudsman is in de uitoefening van zijn taak volledig onafhankelijk.

Artikel 10

De ombudsman is gehouden tot het beroepsgeheim. Hij neemt strikte neutraliteit in acht.

Artikel 11

De Vlaamse regering stelt het nodige personeel ter beschikking van de ombudsman. Artikel 10 is van toepassing op alle leden van de ombudsdienst.

HOOFDSTUK III

Tegemoetkoming

Artikel 12

Er wordt een tegemoetkoming toegekend aan iedere Belg die behoort tot de Vlaamse Gemeenschap en op de dag van de inwerkingtreding van het decreet een blijvend bijzonder financieel nadeel ondervindt dat het gevolg is van wettelijke en reglementaire maatregelen, bestuurlijke of rechterlijke beslissingen die onmiddellijk in verband staan met een bewezen of vermoede betrokkenheid bij de Spaanse Burgeroorlog of de Tweede Wereldoorlog en dat niet reeds op een andere wijze door andere regelingen wordt vergoed.

Het recht op deze tegemoetkoming wordt uitgebreid tot de personen die de Belgische nationaliteit bezaten op het ogenblik van de feiten die de rechtstreekse aanleiding waren van het bijzondere nadeel, bedoeld in het vorig lid.

Na het overlijden van de in het eerste en tweede lid bedoelde rechthebbende wordt dit recht op tegemoetkoming overgedragen aan zijn of haar echtgenoot.

Artikel 13

De tegemoetkoming is gelijk aan de omvang van het bijzonder nadeel, met een maximum van tienduizend frank per gerechtigde per maand. Dit bedrag is jaarlijks indexeerbaar.

Artikel 14

De tegemoetkoming wordt op aanvraag van de rechthebbende toegekend.

De rechthebbende vraagt de tegemoetkoming aan bij aangetekende brief, gericht aan de ombudsman of aan het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn van zijn woonplaats.

In geval de brief gericht is aan het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn, wordt die binnen vijf dagen na ontvangst bezorgd aan de ombudsman.

Artikel 15

De rechthebbende aan wie een tegemoetkoming werd toegekend, moet onmiddellijk aangifte doen van elk nieuw gegeven dat een weerslag kan hebben op het hem toegekende bedrag.

Ten minste jaarlijks gaat de ombudsman na of de voorwaarden voor de toekenning van de tegemoetkoming nog vervuld zijn. Hij kan de tegemoetkoming ambtshalve wijzigen of intrekken indien de voorwaarden, vastgesteld door of krachtens dit decreet, niet meer zijn vervuld.

Artikel 16

Alvorens een beslissing tot toekenning, herziening of intrekking van een tegemoetkoming te nemen, hoort de ombudsman de rechthebbende indien deze dit verlangt. De recht hebbende kan zich in dit geval laten bijstaan of laten vertegenwoordigen.

Artikel 17

§ 1. Over elke aanvraag tot toekenning of tot herziening van een tegemoetkoming moet door de ombudsman uitspraak worden gedaan binnen een termijn van zestig dagen na ontvangst van de aanvraag,

Deze termijn gaat in de dag na de ontvangst van de aangetekende brief.

Indien de ombudsman binnen deze termijn geen beslissing kan nemen, kan hij de termijn éénmalig verlengen met dertig dagen. Heeft hij na verloop van die termijn nog geen beslissing kunnen nemen, dan wordt de maximale tegemoetkoming uitgekeerd.

§ 2. De beslissing houdende toekenning of herziening van een tegemoetkoming die genomen wordt ingevolge een door de rechthebbende ingediende aanvraag, heeft uitwerking op de datum van de aangetekende brief met de aanvraag.

De beslissing houdende ambtshalve herziening of intrekking, genomen in toepassing van artikel 15, tweede lid, heeft uitwerking op de eerste dag van de maand volgend op de kennisgeving aan de rechthebbende.

§ 3. Elke uitspraak over een aanvraag en elke beslissing waarbij een tegemoetkoming wordt herzien of ingetrokken, wordt binnen acht dagen bij aangetekende brief betekend aan de rechthebbende en aan de minister die de in dit decreet geregelde aangelegenheid onder zijn bevoegdheid heeft.

Die aangetekende brief vermeldt tevens de beroepsprocedure.

Artikel 18

§ 1. Tegen elke uitspraak kan bij aangetekende brief en binnen een termijn van dertig dagen na ontvangst van de beslissing, door de rechthebbende en door de minister, niet opschortend beroep aangetekend worden bij een hiertoe op te richten beroepscommissie.

De beroepscommissie beslist binnen een termijn van dertig dagen na ontvangst van het beroep.

§ 2. De beslissing wordt binnen acht dagen aan de betrokkenen betekend bij aangetekende brief. Die aangetekende brief vermeldt tevens de mogelijkheid tot beroep bij de Raad van State.

HOOFDSTUK IV

Uitvoeringsmaatregelen

Artikel 19

De Vlaamse regering regelt :

1° het in artikel 5 bedoelde onderzoek ;

2° het statuut en de werking van de ombudsman en de ombudsdienst ;

3° de criteria die in aanmerking worden genomen als bewijs van het bijzonder financieel nadeel, bedoeld in artikel 12 ;

4° de in artikel 13 bedoelde uitbetaling ;

5° de inlichtingen die de rechthebbende moet vermelden in de in artikel 15 bedoelde aanvraag, alsmede de wijze waarop de aanvraag bij de ombudsman moeten worden ingediend ;

6° de in artikel 17, § 3, bedoelde betekening ;

7° de samenstelling en de procedure van de in artikel 18 genoemde beroepscommissie ;

8° de in artikel 18, § 2, bedoelde betekening.

V. ANCIAUX

H. LAUWERS

P. VAN GREMBERGEN
